

ἢ μὲ τὸ κοχλιάριον ὅστις σᾶς ἴδῃ νὰ βάλετε τὸ μαχαίρι εἰς τὸ στόμα θὰ φρίξῃ, διότι θὰ ὑποθέσῃ ὅτι θέλετε νὰ τὸ καταπίετε. — Καὶ ὅμως εἶδα πολλοὺς νὰ καταπίνου μαχαίρια καὶ σπαθιά. — Δὲν ἀμφιβάλλω, ἀλλὰ κανένα καλὸν ἄνθρωπον δὲν θὰ ἴδῃτε νὰ τὸ κάμῃ. — Εἰς ὑγίαν σας, κυρία. — Σᾶς παρακαλῶ, δὲν λέγουσιν ποτὲ ἔτσι. "Ὅταν κανεὶς θέλει νὰ πῆ εἰς ὑγίαν κυρίας, ἢ καὶ ἀνδρὸς ἀκόμη, πρὸς τὸν ὅποιον ἔχει σέβας, λέγει: "Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ πῶ εἰς ὑγίαν σας" ἢ: "Ἐπιτρέπετε νὰ πῶ εἰς ὑγίαν σας; " Ἄλλο πάλιν αὐτό! — Ποῖον, κυρία; — Ἐμπουκώθητε μεγάλα κομμάτια, ὥστε ἐφούσωσε τὸ πρόσωπόν σας, ὡς τῶν χωρικῶν ὅταν φουσῶν τὴν φωτιάν. Εἰς τὴν καλὴν κοινωνίαν αὐτὸ οὐδέποτε γίνεται, καὶ ὅμως τρώγουσιν καὶ αὐτοὶ ἀρκετὰ καὶ ἄφθονα. — Θὰ τὸ ἐνθυμοῦμαι καὶ δὲν θὰ τὸ ἐπαναλάβω. — Πολὺ καλά, ἀρκετὰ εἶνε αὐτὰ διὰ σήμερον. "Ἄλλοτε θὰ σᾶς εἶπω καὶ ἄλλα πολλὰ περὶ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς. — Θὰ μὲ ὑποχρεώσετε τὰ μέγιστα, κυρία, διότι πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω νὰ γέρωμαι ὅπως πρέπει.

Ἰανουάριος 1762

Πρὸς μὲν τοὺς ἀνωτέρους σου πρέπει νὰ ἔχῃς σέ-

βας καὶ ὑποταγὴν, πρὸς δὲ τοὺς ἴσους σου νὰ εἶσαι εὐγενής, εὐπροσήγορος καὶ περιποιητικὸς καὶ πρὸς τοὺς κατωτέρους σου εὐμενής καὶ ἀφελής. "Ἄλλ' εἰξεύρεις ἀρά γε ποιοὶ εἶνε οἱ ἀνώτεροι, ποιοὶ οἱ ἴσοι καὶ ποιοὶ οἱ κατώτεροί σου; " Ἄς ἐξετάσωμεν ὀλίγον αὐτὸ τὸ ζήτημα. Κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἡ ὑπηρετρία τοῦ κυρίου Ῥομπέρ εἶνε ὅσον καὶ σὺ εὐγενής; διότι ἔχει καὶ αὐτὴ πατέρα καὶ μητέρα, πᾶν καὶ μᾶμμην καὶ προγόνους μεχρι τοῦ Ἀδάμ, ἀλλὰ τὸ κακὸν δι' αὐτὴν εἶνε ὅτι δὲν ἦσαν ὅσον καὶ οἱ ἰδικοί σου πλούσιοι, καὶ ἐπομένως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τῆς δώσωσι καλὴν ἀνατροφὴν, ὡς οἱ ἰδικοί σου εἰς σέ. Αὐτὴ λοιπὸν εἶνε ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ σας, ἐκείνη μὲν σοῦ παρέχει τὰς ὑπηρεσίας τῆς, καὶ σὺ τῆς παρέχεις χρήματα. Μὴ κομπάσης λοιπὸν ποτὲ διὰ τὸ γένος σου, τὸ ὅποιον κατ' οὐδὲν εἶνε ἀνώτερον τοῦ γένους τῆς ὑπηρετίας; ἀλλὰ προσπάθει νὰ γείνης κατὰ τι διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν χρηστῶν ἠθῶν, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη καὶ ἀληθὴς εὐγένεια. "Ὅστις κομπάζει διὰ τὸ γένος του καὶ καταφρονεῖ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀρέσκειται νὰ ὀνομάζῃ παρακατινοὺς εἶνε τὸ μωρότερον καὶ γελοιωδέστερον ζῷον τοῦ κόσμου.

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΕΡΩΤΗΣΙΣ

Πρὸς ποῖον ἐλάττωμα ἀνδρὸς καὶ πρὸς ποῖον ἐλάττωμα γυναικὸς εἶσθε ἐπιεικέστερος;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Αἱ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀπαντήσεις δὲν εἶνε πολυάριθμοι, ἐνῶ ἀκριβῶς ἐπ' αὐτοῦ πᾶς τις ἠδύνατο νὰ εἶπῃ τὴν γνώμην τὴν ὅποιαν ἐκ πείρας ἐσχημάτισε, ἀνευ ψυχολογικῶν ἐρευνῶν καὶ ἐπιπλοκῶν καὶ συμπερασμάτων ἀμφιβόλου γνησιότητος, καθ' ὅσον τὸ ζήτημα ἦτο τὸ πάντων ἀπλουστάτον. Διατὶ ἀπέσχον πολλοὶ ν' ἀπαντήσωσι, οἵτινες μαλιστα προθύμως, ἀν' ὄχι εὐστόχως, ἀπήνησαν εἰς πάντα τὰ λοιπὰ; Ἐξ ὑπερβολικῆς ἐπιεικειᾶς δὲν εἰξεύρουσι τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον νὰ συγχωρήσωσιν ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων ἐλαττωμάτων, προθύμοι νὰ δώσωσι γενικὸν συγχωροχάρτιον πρὸς πάντας διὰ πάντα καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐπομένως; Ἡ ἐξ ἀμειλίχτου αὐστηρότητος δὲν ἐννοοῦσι νὰ φανώσιν ἐπιεικεῖς καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ μικρὰ ἐλαττώματα ἀβλαβῆ ἄλλως τὰ προερχόμενα ἐξ αὐτῆς τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ἀτελείας τοῦ ἀνθρώπου; Ἡ μήπως συνέθη παρὰ τοῖς πολλοῖς τὸ ἔξῃς: Προκειμένου νὰ συγχωρήσωσι ἐν ἐλάττωμα, φυσικῶ τῷ λόγῳ θὰ ἐσυγχώρουν τὸ μεγαλιότερον ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων τὰ ὑποῖα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔχουν, διότι ἀν δὲν εἶνε πρὸς τοῦτο ἐπιεικεῖς διατὶ δὲν τὸ διορθῶνουν λοιπόν; Ἄλλ' εἶνε δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὰ ἐλαττώματά του; Πολλοὶ εἶνε ἔτοιμοι νὰ διαμαρτυρηθοῦν καὶ νὰ ὑποστηρίζουν ὅτι τὰ γνωρίζουν καὶ οὔτε τὰ κρύ-

πτουν. Δὲν τὰ διορθῶνουν, διότι δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν, ἀδιάφορον—ἀλλὰ τὰ γνωρίζουν. Αὐτὸ φαίνεται ἐν μέρει ἀληθές. Ὅχι σπανίως ἀκούομεν τοὺς ἄλλους, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι μᾶς ἀκούουν, ἐξομολογουμένους μετριοφρόνως καὶ ἐν συντριβῇ ἐλαττώματα καὶ σφάλματα. Ἄλλὰ τί εἶδους ἐλαττώματα εἶνε αὐτὰ; "Ἄν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶχον μόνα ἐκεῖνα τὰ ὅποια δῆθεν ἐξομολογοῦνται, ἡ γῆ θὰ ἦτο παραδεισος καὶ δὲν θὰ ὠνειροπολοῦμεν τὴν μέλλουσιν ζωὴν τόσον διάφορον τῆς ἐπιγείου. "Ἄν ἐξετάσωμεν τὰ τόσον εὐκόλως ὑφ' ἐκάστου καταδηλούμενα ἐλαττώματα θὰ εὐρωμεν ταῦτα ἢ ὅλως ἀσήμαντα ἢ ἀνύπαρκτα ἢ καὶ ἔχοντα ἀξιώσεις προτερημάτων. Ἡ εὐλικρίεια αὐτῆ, ἡ μετριοπροσύνη, ἡ ταπεινότης, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ προσωπίδες τοῦ ἀνθρώπινου ἐγωῖσμοῦ. Ὁμοιάζομεν κατὰ τοῦτο τὰς ταξιδιώτας τοὺς ἐπιδεικνύοντας προθύμως εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ τελωνείου ἀσήμαντα ἀντικείμενα ἐκ τῶν ἀποσκευῶν των ὅπως πείσωσιν ὅτι δῆθεν οὐδὲν πολύτιμον κρύπτουσιν ἀπ' αὐτῶν εἰς τῶν κιβωτίων τὰ βάθη. Ὁμοιάζομεν ἀκόμη τοὺς χριστιανοὺς τοὺς ἀναφέροντας πρὸς τὸν πνευματικὸν ἐλάχιστά τινα παραπτώματα μετὰ συντριβῆς ὅπως βεβαιωθῇ καὶ αὐτὸς (καὶ ὁ Θεὸς δι' αὐτοῦ!) ὅτι εἰς οὐδὲν μεγαλιότερον ἁμάρτημα ὑπέπεσαν. Ἡ ἀνθρωπίνη εὐλικρίεια εἶνε κόσκινον ἀφίνει ὅλην τὴν σκόνιν νὰ πέσῃ εἰς τὰ ματῖα τῶν ἄλλων καὶ κρατεῖ τὰ χονδρὰ κομμάτια καλὰ κρυμμένα.

Καὶ τὴν ἀφορμὴν τῶν σκέψεων τούτων μοῦ ἔ-

δωκε τὸ πρῶτον χειρόγραφον τὸ ὅποιον ἀνέσυρα ἐκ τοῦ φακέλλου. Εἶνε ἀριστούργημα εἰλικρινοῦς ὑποκρισίας μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὑπογραφῆς :

— Εἶμαι ἐπεικῆς πρὸς τὸ ἐλάττωμα ἐκεῖνο τὸ ὅποιον βεβαίως ἔχω χωρὶς νὰ γνωρίζω.

ἼΑθηναί

Ταρτοῦφος

Νὰ σὰς τὸ εἰπῶ ἐγὼ, κύριε Ταρτοῦφε, τὸ ἐλάττωμα σας εἰσθε ἐγωῖστές ὅσον παίρνει καὶ ὑποκριτῆς ὅσον σηκώνει. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν εἰσθε καθόλου ἐπεικῆς πρὸς τὸν ἐγωῖσμόν καὶ τὴν ὑποκρισίαν τῶν ἄλλων, διότι συνήθως δὲν συγχωρεῖ τις εἰς τοὺς ἄλλους τὰ ἐλαττώματα τὰ ὅποια αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ ἔχει. Καὶ εἶνε μάλιστα τοῦτο εἰς τῶν ἀσφαλῶν τρόπων διὰ τοῦ ὅποιου ἀποκαλύπτονται ξένα ἐλαττώματα. Πολλάκις μοῦ συνέβη ν' ἀκούσω τινὰ ἀμειλίτως καταφερόμενον κατὰ τῶν φιλαργύρων ἢ τῶν δειλῶν ἢ τῶν ψευστῶν, καὶ ἐπτά φορές εἰς τὰς δέκα ἐπίεισθην ὅτι αὐτὸς ἦτο καὶ φιλαργυρός, ἢ δειλὸς ἢ ψεῦστος. Εἶνε παράδοξον τοῦτο καὶ ὅμως ἀληθές. Ὁ ἔχων ἐλάττωμά τι μισεῖ τοὺς ἔχοντας τὸ αὐτὸ ἐλάττωμα, ὅπως οἱ τεχνίται τοὺς ἑμοτέχνους, ἴσως ἐκ φόβου συναγωνισμοῦ!

Ἄς συλλέξωμεν τώρα μερικοὺς κόκκους κοινοῦ νοῦ οἱ ὅποιοι πίπτουν ἀπὸ τὸ σακκίον τῆς γνώσεως :

— Ἐκ τῶν τοῦ ἀνδρός : τὸ ἀγαπᾶν τὰς γυναῖκας — ἐκ τῶν τῆς γυναίκος τὸ ἀνεχέσθαι τὴν ἀγάπην.

Κεφαλληνία

Κοσμικὸς

Κύριε Κοσμικέ, μὲ τὴν ἄδειαν σας, αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα δὲν ἔχουν καθόλου ἀνάγκην ἀπὸ τὴν ἐπεικειάν σας. Φυλαξέτε τὴν δι' ἄλλα.

— Εἰς τὴν ἀφηρημάδα τοῦ ἀνδρός καὶ εἰς τὴν δειλίαν τῆς γυναίκος.

Πέργος

Ἐπαρχιώτης

— Πρὸς μὲν τοῦ ἀνδρός, α') ὅταν δὲν φθάνη ἐγκαιρῶς εἰς τὴν ὀρισμένην ὥραν τοῦ δείπνου· β') ὅταν βάρη τὰς λευκάς του τρίχας διὰ ν' ἀρέσκη — πρὸς δὲ τῆς γυναίκος : ὅταν ἐξ εὐφύιας προβαίνει εἰς φοβερὰν πολυλογίαν.

Χίος

Ἀφελῆς

— Συγχωρῶ εἰς μὲν τὸν ἄνδρα τὴν πρὸς τὴν γυναῖκα ἀδυναμίαν, διότι αὐτὴ εἶνε μὲν ἐλάττωμα ἀλλὰ προδίδει ἀγαθὴν καρδίαν — εἰς δὲ τὴν γυναῖκα τὴν φιλαρέσκειαν, ἀφοῦ τὴν φυσικὴν ταύτην τοῦ θήλεως ιδιότητα ὁ κόσμος ἐν τῇ γυναικί ἐσυνείθησε νὰ ἀποκαλῆ ἐλάττωμα,

Λευκάς

Κυρία Δ. Σ.

Ἦ τῆς ἀνεξαντλήτου γυναικειᾶς ἀγαθότητος καὶ ἀμεροληψίας! εὔρε τρόπον νὰ συγχωρήσῃ ἡμῶν ἀνδρικὸν ἐλάττωμα καὶ ἐν ἡμῶν γυναικεῖον, διότι καὶ τὴν πρὸς τὴν γυναῖκα ἀδυναμίαν τοῦ ἀνδρός προκαλεῖ δὲ αὐτὴ ἡ γυναικειᾶ φιλαρέσκεια καὶ εἰσθε ἀπαραίτητος συνεργὸς τοῦ ἐλαττώματος τὸ ὅποιον τάχα μᾶς συγχωρεῖτε, Κυρία μου.

Καὶ μία συνοπτικὴ διαδικασία :

— Εἰς τὴν ζηλοτυπίαν!

Ταῖγάνιον

Γ. Β.

Καὶ ἄλλα :

— Πρὸς τὴν οἰνοποσίαν καὶ τὴν πολυλογίαν!

ἼΑθηναῖσι

ἼΑτυχῆς

Ὁ ἀτυχῆς αὐτὸς βεβαίως θὰ ἔχη δύο εὐτυχίας : Δὲν θὰ οἰνοποτῆ καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἐπεικῆς πρὸς τοὺς οἰνοπότας, θὰ εἶνε βαρῆκος καὶ διὰ τοῦτο συγχωρεῖ τοὺς φλυαροὺς.

Προσοχὴ! ἔχομεν πάλιν νὰ κάμωμεν μὲ γυναικειᾶς σοφιστείας :

— Ἡ γυνὴ κατὰ τὴν ματαιότητα (γράφε κουφότητα) μόνον ὑπολειπομένη τοῦ ἀνδρός, ἀνευ αὐτῆς ἠδύνατο νὰ διαμφισβητῆ πᾶν δικαίωμα ὑπερσχηῖ πρὸς αὐτὸν (sic) Διὰ τοῦτο εἶμαι ἐπεικῆς πρὸς τὴν ματαιότητα (γράφε κουφότητα) τῆς γυναικὸς καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ματαιότητος (γράφε κουφότητος) ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀνδρός.

Κωνσταντινούπολις

Εῤῃα

Τὰ ἐκαταλάβατε καλὰ αὐτὰ; Μὲ ἄλλους λόγους ἡμεῖς κατορθώνομεν ἐνισχύοντες τὴν γυναικειᾶν κουφότητα νὰ κρατοῦμεν κάπως εἰς ὑποταγὴν τὰς γυναῖκας, ἄλλως θὰ μᾶς ἡμισοσβήτουν τὸ δικαίωμα ὑπερσχηῖ αἱ ἐπαναστάτριαι! Ὡ ἀνδρες ἀδελφοί μου, τώρα ποῦ τὸ ἐμάθαμεν αὐτὸ ἄς προσπαθῶμεν μὲ πάσαν δύναμιν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν κυριαρχίαν μας. Εῤῃα, Εῤῃα, ἀν δὲν ἔτρωγες τὸ μῆλον τοῦ Παράδεισου δὲν θὰ εἴχομεν σήμερον ἀνάγκην νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὸσον ταπεινὰ μέσα ἐναντίον σου καὶ τῶν θυγατέρων σου.

— Συγχωρῶ ἐκ τῶν γυναικειῶν ἐλαττωμάτων ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐνισχύουν τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἐκ τῶν ἀνδρικῶν ἐλαττωμάτων ἐκεῖνα, ἅτινα κρατῶνουν τῆς γυναικὸς τὴν ἀγαθότητα.

ἼΑθηναί

ἼΑμαρικτίνη

Αὐτὸ μάλιστα, κόρη μου ἡ γεροντοκόρη μου, διότι ἡ γνώμη σου μαρτυρεῖ πείραν τοῦ κόσμου.

Ἦ ὥστε κυρίως συγχωρεῖς τὴν γυναικειᾶν ἀσχημίαν, ἢ ὅποια κατ' ἐξοχὴν ἐνισχύει τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός καὶ τὴν μωρίαν, ἢ τις κρατῶναι τὸσον τῆς γυναικὸς τὴν ἀγαθότητα, ὥστε ἐνίοτε μεταβαλλεῖ αὐτὴν καὶ εἰς ἔρωτα πρὸς μωρὸν ἄνδρα!

— Συγχωρῶ ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῶν φίλων μου καὶ δὲν συγχωρῶ οὔτε τὰ προτερήματα τῶν ἐχθρῶν μου.

Κέρκυρα

ἼΑμειλίκος

Τὰς γυναῖκας εἰς ποίαν τάξιν θὰ θέσετε, κύριε ἀμειλίκε;

Καὶ ὁ μεγαλόκαρδος :

— Ἐχω ἀπερίοριστον ἐπεικειαν πρὸς τὰ ξένα ἐλαττώματα τὰ ὅποια δὲν γνωρίζω.

Σμῆρην

ἼΑἐπεικῆς

Νὰ χαρῆτε τὴν ἐπεικειάν σας! Ὁμοιάζετε κυνηγὸν ὁ ὅποιος θὰ ἔλεγε γενναιοφρόνως : — Δὲν σκοτῶνω ποτέ τοὺς λαγούς ποῦ εἶνε κρυμμένοι εἰς τὰς τρύπας των.

Καὶ οἱ ἀμφίβολοι :

— Ὑπάρχουν ἐλαττώματα πρὸς τὰ ὅποια εἶμαι ἐπεικῆς ἢ ἀμείλιτος κατὰ τὰ πρόσωπα καὶ τὰς περιστάσεις.

Βῶλος

Π. Δ.

— Δὲν ἔχω ὠρισμένην γνώμην ὑπάρχουν ἐλαττώματα τὰ ὅποια κάποτε συγχωρῶ μὲ ὄλην μου τὴν καρδίαν, ὅπως ὑπάρχουν καὶ προτερήματα τὰ ὅποια πάλιν κάποτε μοῦ φαίνονται ἀσυγχώρητα.

Ἀλεξάνδρεια

Ἐξ Ἀναγνώστης

Καὶ τώρα τὴν ταπεινὴν μου γνώμην διὰ νὰ

τὴν κρίνουν ἄλλοι ὅπως ἄλλων ἔκρινα ἐγὼ—
χάριν ἰσότητος :

« Εἶμαι ἐπεικῆς πρὸς ὅλα τὰ ἐλαττώματα τὰ ὅποια ἠμποροῦν νὰ ἔχουν αἱ εὐμορφοὶ γυναῖκες καὶ οἱ ἔξυμνοι ἄνδρες. »

Αἱ κακαὶ γλώσσαι εἰμποροῦν νὰ κρίνουν ὅπως θέλουν τὴν γνώμην μου, καὶ εἶνε ἕκαστος ἐλευθερὸς ἀκριβῶς ἐκ ταύτης ὁρμώμενος νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐπιείκειάν του εἰς ἐμέ — ἀλλ' εἰς τὸν ἑαυτὸν του ποτέ !

ΑΝΑΝΔΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΝΑΛΕΚΤΑ

Ἐνθαρρύνετε τὰ πτωχὰ παιδιά. Ὁ Jules Legrand, ὁ πρό τιος ἀποθανὼν γνωστὸς παρισίνος ἔμπορος, διηγείτο πάντοτε εὐχαρίστως καὶ μετὰ συγχίνεως τὸ ἐπόμενον ἐπεισόδιον τοῦ ἐμπορικοῦ βίου του: « Κατὰ τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν τοῦ ἔτους 1857 κατὰ τὴν ὁποίαν πολλῶν τραπέζων ἡ πίστις ἐλονήθη, ἤκουες καθ' ἡμέραν καὶ νέαν ἀπροσδόκητον χρεωκοσίαν. Καὶ ὁ ἐμπορικὸς μας οἶκος, ἀποτελούμενος ἀπὸ ἐμέ καὶ ἀπὸ δύο μέλη νεώτερα, διέτρεχε τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Διὰ νὰ πληρώσωμεν τὰ συλλάγματα, τὰ ὅποια μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἦσαν ληξιπρόθεσμα, ἐχρειάζετο τὸ στερογγύλον ποσὸν πεντακοσίων χιλιάδων φράγκων εἰς μετρητὰ οὔτε περισσώτερον οὔτε ὀλιγώτερον! Καὶ τὸ ταμεῖόν μας περιεῖχε ἑκατοντάδας χιλιάδων φράγκων, ἀλλὰ... εἰς γραμμάτια, τὰ ὅποια κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν δὲν εἶχαν καμμίαν ἀξίαν. Ἐτρέξα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πρὸς εὑρεσιν χρημάτων. Οἱ φίλοι τοὺς ὁποίους εἶχαμεν βοήθησιν ἄλλοτε εἰς δυσκόλους περιστάσεις ἢ εὐρίσκοντο εἰς παραμοίαν μὲ ἡμᾶς θέσιν ἢ ἐξήτουν ἀνταλλάγματα ἀσφαλῆ, καὶ ἡμεῖς ἄλλην ἀσφάλειαν δὲν εἶχαμεν νὰ δώσωμεν παρὰ τὸν λόγον τῆς τιμῆς μας. Δύο ἡμέρας ἔτρεχα ἄνω κάτω. Ἐπὶ τέλους ἐπέστρεψα ἀηλιπισμένως καὶ ἔκλεισα τὴν θύραν τοῦ γραφείου μου περιμένων ν' ἀκούσω τὰς τρομερὰς λέξεις: « Τὰ συναλλάγματά σας διεμαρτυρήθησαν. » Αἰφνης ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ εἰσέρχεται χωρὶς νὰ κτυπήσῃ ἄνὴρ μεσόκοπος, ἄγνωστος ἐντελῶς εἰς ἐμέ. Ἡ ἀγαθὴ καὶ εἰλικρινὴς φυσιογνωμία του μὲ ἔπεισεν εὐθὺς ὅτι δὲν ἐμελλον ν' ἀκούσω ἐπικειμένην καταστροφήν. — Κύριε Λεγκράν, μοῦ εἶπεν ἀφ' οὗ ἐκάθισε πλησίον μου, ἔμαθι ὅτι ἔχετε

ἀνάγκην χρημάτων. Τόσῃ ἐμπιστοσύνην μοῦ εἶχεν ἐμπνευσῆ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὥστε δὲν εἰδίτασα νὰ ἐξομολογήθω εἰς αὐτὸν τὴν δεινὴν θέσιν μας. — Ὑπογράψατε γραμμάτιον διὰ 500 χιλιάδων φράγκων μὲ προθεσίαν ἐνὸς ἔτους καὶ ἀτόκως, καὶ λάβετε αὐτὴν τὴν ἐπιταγὴν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὑπέγραψεν ἐπιταγὴν διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο ἐπὶ τραπέζης πίστεως ἀκροδάντου, καὶ μοῦ τὴν ἐνεχείρισεν. Ἐν ᾧ δὲ ἐγὼ ἀπορῶν καὶ ἄφωνος ἔδίδα εἰς αὐτὸν τὸ γραμμάτιον, αὐτὸς ἐξηκολούθησε: — Σεῖς βέβαια δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μ' ἐνθυμῆσθε, σὰς εὐθυμοῦμαι ὅμως πολὺ καλὰ ἐγὼ. Ὅταν ἦσθε μέλος τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ σχολείου τοῦ Μεζιέρ ἐγὼ ἤμην παιδίον μικρὸν, μόνην προστασίαν ἔχον εἰς τὸν κόσμον τὴν ἀδύνατον, τὴν πτωχὴν μητέρα μου. Τὰ φορέματά μου ἦσαν τριμμένα, ἀλλὰ καθαρὰ μόνοτε. Ὅταν ἦλθεν ἡ σειρά νὰ ἐξετασθοῦν οἱ μαθηταὶ τῆς τάξεώς μου τὰς ἐρωτήσεις ἀπευθύνετε εἰς. Ἐστοχαζόμεν ὅτι θὰ ἐγκωμιάσετε καὶ θὰ χαϊδεύετε τὰ παιδιά τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ τῶν πλουσίων καὶ ὅτι οὔτε θὰ κυττάξετε καὶ ἐμέ τὸ πτωχόν. Ἄλλὰ ὄχι. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις, ἐνθυμοῦμαι, ἔτρεμα ἀπὸ ἐντροπῆς, ἐμπερθεύθη καὶ ἕκαμα μερικά λάθη. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν αἱ ἐξετάσεις ἤλθετε κατ' εὐθείαν πρὸς ἐμέ μόνον. Μοῦ ἐχαϊδεύετε τὴν κεφαλὴν μὲ πατρικὴν τρυφερότητα καὶ μοῦ εἶπετε ὅτι ἀπήντησα ἐξαιρετὰ εἰς τὰς ἐρωτήσεις, καὶ ὅτι εἰάν ἐπιμεληθῶ περισσώτερον θ' ἀπαντήσω ἄλλοτε ἀκόμη καλλίτερα. Μοῦ εἶπετε ὅτι ὁ δρόμος τῆς προόδου καὶ τῆς τιμῆς εἶνε ἐξ ἴσου εἰς ὅλους ἀνοικτός, καὶ ὅτι, ἂν ἔχω ἀπόφασιν στερεάν, θὰ φθάσω βέβαια εἰς τὸν σκοπόν. Αὐτὰ τὰ παρηγορητικὰ καὶ προτροπικὰ σα; λόγια μὲ ἐνεθάρρυναν κατὰ τὰς προσπάθειαις καὶ τὰς δοκιμασίας μου καὶ ὄλην τὴν καρτερίαν ἢ ὁποία ἐχρειάζετο διὰ ν' ἀναδειχθῶ νικητῆς ὀφείλω μόνον εἰς αὐτὴν σας τὴν ἐνθάρρυνσιν. Ὅσακις ἢ ἐπιτυχία στέφῃ τὰς προσπάθειαις μου ἀδύνατον νὰ μὴ σὰς ἐνθυμῶμαι καὶ νὰ μὴ εὐλογήσω τ' ὄνομά σας. Τώρα ἔγινε, πλούσιος καὶ ἐπιτρέψατε εἰς ἐμέ τὴν ἐλαχίστην ταύτην ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου διὰ τὸν πολυτιμώτατον ψυχικὸν πλοῦτον τὸν ὅποιον ἐχορηγήσατε ἄλλοτε εἰς τὸ πτωχὸν παιδίον... Ἡμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε καὶ τὴν ἰδικὴν μου καὶ τοῦ ἀνεκτιμήτου ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν συγκίνησιν. Δὲν περιγράφεται. Καὶ ποῦ νομίζετε ὅτι εὐρέθη τὸ γραμμάτιον κατὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας; ἀδύνατον νὰ μαντεύσετε! Τὸ γραμμάτιον, ἔλεγε περαίνων τὴν διήγησίν οἱ Legrand, ἐδωρήθη εἰς τὴν ὀρφανὴν ἑγγονήν μου! « Ω! καρδίαι τοιαῦται φέρουν τὴν γῆν πλησιέστερον τῷ οὐρανοῦ! »

Ὁ Παύλοστον καὶ αἱ περθεραὶ. Κατ' αὐτὰς ἡ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων παρεδέχθη εἰς δευτέραν ἀνάγνωσιν, διὰ ψήφων 222 κατὰ 155, τὸ νομοσχέδιον δι'